

"Published and distributed under permit (No. 534) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Boston, Mass. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General."

Krikščionys darbininkai vienykitės! Spieskitės į vienintėlę darbo žmonių organizaciją Amerikoje — Lietuvių Darbininkų Sąjungą : : :

Organas Amerikos Lietuvių R. K. Švento Juozapo Darbininkų Są-gos

"DARBININKAS"

Užrašyti metams\$5.00
Užrašyti ir apylinkė metams\$5.00
Metams\$4.00

"Darbininkas"
242-244 Broadway, Boston 27, Mass.

Tel. So. Boston 620.

KAINA 4 CENTAI

VOL. V, No. 149 (779).

UTARNINKAS, GRUODŽIO 28 D., 1920.

MISIJOS PRANEŠIMAI.

PLEBISCITO KLAUSIMU.

Paskutiniu laiku ir Amerikos spaudoje tenka užtikti daugiau straipsnių ir žinių dėl bendros Lietuvos padėties. Pradedama atsirasti ir daugiau balsų, kurie yra kaip ir prielankūs Lietuviams.

Nustatytoji Amerikos Suvienuytų Valstijų Valdžios politika link Rusijos, o drauge link Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių, jeigu dar ir nėra persimainiusi, tai visgi yra davinys, kad ji turės mainytis. Nors pirkliauti su Rusija kas kart eina stipryn ne tik Anglijoje, bet ir Francijoje ir pačioje Amerikoje, kurios dvi nori vesti ten vienodą politiką. Išskoni yra nauji takai. Ne tik leidžiama, bet patariama surasti tie nauji prekybos ryšiai iš baimės gal kad kiti už akių neužbėgtų. Keičiantis šiai politikai, turi keistis ir politika link pačios Lietuvos. Jau šiandien atvirai sakoma, kad nors Valstybės Sekretoriaus B. Colby iš rugsėjo 10 dienos notų ir buvo minima apie Lietuvius, kad jie būk negalia susilaikyti savo nepriklausomybės pripažinimo, iki pačios Rusijos nesudarė nauja demokratine valdžia, bet tokio pasakymo nereikia būk didžiai imti prie širdies, nes apie juos buvo paminėta, kad vien tik kitų neminėjus. Ištesa, toksai mūsų pamėnimas jau apėjo mums brangiai, nes daugiausiai juos pasiremdama Tautos Sąjunga nesutiko Lietuvos priimti į savo narius.

Jeigu išties jau tokia klaida yra įvykusi, tai niekam kitam, kaip pačiai Amerikai prisieta ta klaida atitaisyti. Proga tokiam darbui šiandien labai smagi — tai Tautų Sąjungos sumanytas ir Lietuvos Rytams drauge su Lietuvos sostine Vilniumi primetamas plebiscitas.

Lietuvos Atstovybė Amerikoje gruodžio 21 dieną yra įteikusi Valstybės Sekretoriui platesnį raštą, dėl šio plebiscito, kuriame nurodoma, kaip to plebiscito idėja atsirado, kokiomis sąlygomis jis lenkų norima paversti ir dėl ko jis Lietuvos Valdžiai nėra priimtinas bent toji formoj ir tose ribose, kaip jis norima Tautų Sąjungos nustatyti.

Apie tuos visus klausimus jau buvo mūsų spaudoje daug kas rašyta, todėl nėr reikalo iš naujo kartoti čion visų motyvų, dėl kurių Lietuva negali sutikti ant plebiscito ypač Vilniuje ir jo apskrityje.

Prie visų jau žinomų motyvų galima paminėti dar sekančius, kurie ir prof. Voldemaro Tautų Sąjungoje buvo paliesti. Lenkų atstovai buvo tvirtinę, būk delei preliminarės taikos, kuri Rusų Sovietų Respublikos su Lenkų valdžia Rygoje buvo padaryta, yra visai pana-

kinama ir Lietuvos Respublikos su Rusų Sovietų Respublika taikos sutartis, kuri įvyko liepos 12 dieną. Apie tokį tokį panaikinimą šios sutarties negali būti kalbos ir kaip yra parparodęs prof. Voldemaras abi puses, t. y. ir Lietuva ir Rusija iki šiol tos taikos prisilaiko ir kaip tvirtino Sovietų Valdžia ir patys Lenkai apie tat privalo žinoti, nes Rygoje apie tat buvo aiškiai kalbėta. Todel ta sutartis šių abiejų valstybių yra saugojama, o sulig jos Lietuvos siena su Rusija iki pat Stabnių miestelio pasilieka tvirtai nustatyta. Ir Vilnius, ir Lyda ir Gardynas pasilieka Lietuvai ir jokios kalbos apie plebiscitą tose vietose ir būti negali. Į vakarus nuo to punkto, kame baigiasi rubežis, siena su Lenkija dar nėra nustatyta ir tik čion gali būt keliamos kalbos apie plebiscitą. Jeigu Lenkai mėgintų užimti kad ir plebiscito keliu ar Lydos ar Gardyno sritį, tai tas priešintūsi mūsų taikos sutarties ir Rusai galėtų kad ir delei tokio sulaužymo sutarties kelti protestą, o gal net Lietuvai apšaukti karą. Tai vienas motyvas.

Toliau delei priveizdėjimo plebiscito, Tautų Sąjunga buvo pasiryžusi siųsti kiek ten savo kariuomenės. Tokios kariuomenės siuntimas ir laikymas jos Lietuvoje įgytū būdu sulig ketvirtu punkto mūsų taikos sutarties su Rusija nėra galimas ir vien delei tos priežasties Lietuvai gali gręsti karas iš Rusijos pusės.

Siūdu argumentu prof. Voldemaras yra nurodęs Tautų Sąjungai, persėrgęjes ir užklaustas, kame Lietuviai tikėtų turti plebiscitą, prisiminę apie Slonimo apskrity, kuriame yra lietuvių ir kursai jau yra už sienos, kuri buvo tarp Rusijos ir Lietuvos nustatyta ir pasiūlę, kad patys lenkai išpardytų išpradžios kokiais nors prirodymais, delei ko jie vienur ar kitur nor plebiscito, o paskui jau jis atsakysias.

Kiek žinoma, Tautų Sąjunga tuo tarpu susilaikę siuntusi savo kariuomenę ir dabar laukia, kuomet įvyks tarp Lietuvių ir Lenkų sutartis delei plebiscito vietos.

Iki ta sutartis įvyks, abi pusi ruošiasi kovon o ir Rusai koncentruoja apie Mohilėvą ir Polocką savo pajėgas. Tokia tat delei plebiscito padėtis.

Liet. Inf. Biuras.

DELEI NAUJŲ PERMAINŲ.

Lietuvos Valdžios įsakymu, Lietuvos Misijos nariai, užbaigę šių metų paskolos darbą, grįžta Lietuvon. Tolimesnis paskolos darbas yra pavadamas Lietuvos Atstovybės žinion, kaip lygiai ir kiti darbai, kurie teko Lietuvos Misijai atlikti. Be to Lietuvos Atstovas Amerikoje (kodel neįvardinti tą aukštą asmenį? "Darb.")

yra prašęs keturiems mėnesiams urlupo ir Ministerių Kabineto nutarimu yra jį gavęs (ant visados. Nebent Lietuvos valdžia nenorėtų atitaisyti klaidos. "Darb.") ir yra pasiryžęs iškeliauti Lietuvon ant kelių mėnesių atostogoms kad ypatiskai duoti pranešimą apie visus darbus, kurie liko Atstovybs jau atlikti arba kurie prisiė čion artimiausiu laiku atlikti. Lietuvos Atstovybės reikalai, kaip buvusieji, taip ir naujai jai paskirti, Valdžios įsakymu, Lietuvos Atstovui išvažiuavus atostogoms, bus pavesti Lietuvos Atstovo Amerikoje pavaduotojui Matui Vinikui. Tokios tat permainingos.

Dar Rugsėjo mėnesyje Lietuvos Misija buvo pasiūliusi Lietuvos Valdžiai užbaigti paskolos darbą iki spalio 1 d. ir leisti jai grįžti, tačiau Lietuvos Valdžios nutarimas gautas yra tik šiuo laiku. Sulig šio įsakymo, Lietuvos Misija yra paskelbusi visoms stotims, kad jūjų visos sąskaitos, bonai ir pinigai būtų parsiųsti Lietuvos Misijai iki Naujųjų Metų, idant suvedus visų stočių sąskaitas būtų galima sudaryti galutiną apyskaitą ir jį paskui Lietuvos Valdžiai pristatyti. Spėjama, kad iki sausio mėnesio pabaigos Liet. Misijos nariai jau galės suvesti visas sąskaitas, atiduoti patį paskolos darbą ir kitus reikalus Lietuvos Atstovybei ir paskui keliauti Lietuvon.

Vykinant šį planą, Lietuvos Atstovybė Amerikoje y-

ra New Yorke nuo Sausio 1 d. žius naują savo biurą, (Lithuanian Representative, 162 W. 31st St., ant kampo 7 Ave.). Šiame biure pasiliks Lietuvos Atstovybs Amerikoje:

1) *Finansinis Skyrius*, kursai su pagalba Amerikos Lietuvių visuomenės rūpin-sis ir toliau Lietuvos Laisvės Paskolos reikalais, būtent pačių bonų pardavinėjimu, apmokėjimu, kaip ateis laikas nuosimėjų už bonus, o lygiu būdu rinkimu aukų ir jų parsiuntimu Lietuvon įvairioms Valstybės įstaigoms ar visuomenės organizacijoms, kaip Lietuvos Gynimo Komitetui, Lietuvos Šaukiam, Lietuvos Raudonajam Kryžiui ar kitoms organizacijoms;

2) *Pinigių Siuntimo Skyrius*, delei persiuntimo pinigų ar aukų per Lietuvos Valstybs. Išdą nukentėjusiems nuo karo, giminėms ir šiaip žmonėms, kurie norės padėti savo pinigais Lietuvos Valstybės Iždan;

3) *Prekybos ir Pramonės Skyrius*, kursai drauge su įsikūrusia Amerikos Lietuvių Prekybos ir Pramonės Taryba rūpintis užmezgimu prekybos ir pramonės ryšių tarp Amerikos ir Lietuvos, priveizdėjimu įvairių prekybos ir pramonės bendrovių, kurios norės vesti by kokią prekybą su Lietuva arba ten įkurti savo pramonės įstaigas ir palaikymu įvairių prekybos ar pramonės bendrovių, kurios įsikūrusios Lietuvoje norėtų čion tarp Amerikos lietuvių gauti naujų pajininkų, ir

4) *Amerikos Lietuvių Registracijos Skyrius*, prie kurio bus renkamos žinios apie visas Amerikos lietuvių kolonijas, apie pačių ateivių skaičių, jų darbus ir užsiėmimą. Prie šio Skyriaus pasilieka ir Lietuvių Piliečių Sąjunga, kaipo bepartijinė (Negana bepartine pasivadinti, kad ištikro tokia būtų. "Darb.") Amerikos visuomenės organizacija, par kurią Amerikos lietuvių liuosu noru sumoka į Valstybinį Fondą pamatinį Valstybinį, mokesnį Lietuvos Valstybės Iždui. Sulig veikusiųjų Lietuvoje ištaty, kurie buvo išleisti dar Rusijos Valdžios, kiekvienas iškeliaęs svetur pilietis turėjo mokėti po 10 rublių į pusmetį arba 5 dol. už būvimą užsieniuose. Prigulintieji prie Lietuvių Piliečių Sąjungos nuo šio mokesnio bus paluosuojami. (Reiškia Amerikos lietuvius aukavęs Lietuvai \$1.500 ir bonų pirkęs už \$500, grįždamas Lietuvon turės mokėti už būvimą užsienyje, o nieko neaukavusis ir bono nepirkusis, tik į Piliečių Sąjungą imokėjęs 50c. įvažiuos Lietuvon be mokesčio. Kas gali apsaityti apsilaidėlių ir slekerių džiaugsma? "Darb.")

Be to prie šio skyriaus bus įtaisytas dalinai ir pasų išdavimas ir jų vizavimas, kaip tik bus galima, nes pamatiniai tuo tarpu visų pasų išdavimas visose kitose Atstovybėse yra koncentruotas Washingtone, išskyrus vieną ar kitą Valstybę, kuri par savo Konsulius atlieka tą darbą ir New Yorke.

Visi kiti darbai, kurie iki šiol Lietuvos Atstovybės Amerikoje buvo atliekami, kaip tat: Visa politinė akcija delei Lietuvos Nepriklausomybės pripažinimo, liudyimai visokių dokumentų, įvairių bylų vedimas ir pėmimas Lietuvos Atstovybės globon, kur reikia, pasilikusių turtų nuo mirusių Amerikoje Lietuvos piliečių, Lietuvos Informacijų Biuras, Viešas Amerikos Lietuvių Knygynas, neminint jau pačių pasų išdavimo, vizavimo pasų kitų valstybių piliečiams, išdavimo paliudymų įvažiuavimui Amerikon iš Lietuvos ir tt. pasilieka, kaip ir buvo, prie Lietuvos Atstovybės Amerikoje (Lithuanian Legation, 703 — 15th St. N. W., Washington, D. S.) kur visais tais reikalais ir reikia kreiptis.

Liet. Inf. Biuras.

LIEUVOS MISIJOS ADRESO PERMAINOS.

Nuo sausio mėnesio 1 d., 1921 m. Lietuvos Misija parsielia į naują vietą. Nuo viršminėtos dienos, visais reikalais kreipdamiesi Lietuvos Misijon adresuokite sekančiai:

Lithuanian Representative, 162 W. 31st St., New York, N. Y.

KATEDRAI ATSTATYTI

Danijos gyventojai suaukuojo milijoną frankų su viršum Reimsio katedrai atstatyti. Danija turi tik apie 3.000.000 gyventojų. Jų didžiama protestantai.

ŽINIOS

GAVO KONCESIJŲ.

Washington. — Gauta žinia, kad Rusijos bolševikų organas "Izvestija" Maskvoje gruodž. 9 d. paskelbė koncesijas, suteiktas Amerikos kapitalistams.

Kamčatkos pusiasalis esąs pavestas Amerikos kapitalistams 60 metų. Rusijos valdžia pasižadėjo Amerikos nuosavybės nekonfiskuoti, galės įgabenti savo darbininkus, turės teisę statyti geležinkelius ir turės teisę pagamintas gėrybes išgabenti.

Trieste, gruodžio 26. — Italijos regulerė kariuomenė jau arti Fiume, kur viešpatuoja D'Annunzio, italų Žulikauskis. Fiume greit busiantis paimta.

New York. — Garsusis dainininkas Caruso sunegalėjo. Yra priežiūroje penkių gydytojų.

Paryžius. — Laikraštis Journal skelbia, kad Austrijos valdžia esanti sutaisius manifestą, nukreiptą į Tautų Lygą, prašant leisti susijungti su Vokietija.

Berlinas. — Oficialiai paskelbta, kad Vokietijos armija esanti davaryta iki 100.000 vyrų.

Berlin. — Mirė Carl Rudolph Legien. Jis buvo Vokietijos Unijų Federacijos prezidentas.

Varšava. — Amerikos Raudonasis Kryžius davė civilinių drabužių 6.000 gen. Hallerio armijos kareiviams, kurie yra Amerikos piliečiai ir netrukus grįš Amerikon.

Baltimore, Md. — Kardinolas Gibbons buvo sumegalėjęs. Subatoj jautėsi blogai.

Lawrence, Mass. — Amalgamėtų rūbiuvių unijos narių buvo referendumas ar liktis po senovei ar tvirti "One Big Union." Už likimą po senovei balsavo 1181, už "One Big Union" balsavo 1106.

PAMINKLAS KUNIGUI.

West Pointe, N. Y., kur yra Amerikos augščiausioji karo mokykla tapo pašventintąs paminklas kunigui O'Keefe'ui. Jis yra įsteigęs joje vietoje katalikų bažnyčios. Amerikos armijos karininkai, kadetai ir karinės mokyklos perdetiniai dalyvavo pašventinimo iškilinėse.

PERKĖLE I KITA VIETA BAŽNYČIA.

Pittsburgo Panelės Švč. bažnyčia perkelta į kitą vietą jau antrą kartą. Pergabenimas truko du mėnesius ir visą laiką kasdien buvo joj laikomos mišios. Pamaldos ėjo ir pusėtinai žmonių jo būdavo net tada, kada ji buvo gabenama.

DARBININKAS

Šis yra South Boston'o uždavininkas, ketvirtas ir subatomas. Leidžia Am. Lietuvių Darbo Katalikų Sv. Jozapo Darbininkų Sąjunga.

DARBININKAS (THE WORKER)

THIS LITHUANIAN TWO-WEEKLY PAPER Published every Tuesday, Thursday, and Saturday by St. Joseph's Lithuanian R.C. Association of Labor.

SUBSCRIPTION RATES: Yearly \$4.00 Boston and suburbs \$5.00 Foreign countries yearly \$5.00

Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879. "Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918."

"NAUJOVYBĖ."

"V. Lietuvinkų" rašo: "Amerikos lietuviams, ypač labai pripratusiems prie lenkiškojo vardo 'papież', bus labai indomu išgirsti, jog Lietuvoje įvyksta toki naujovybė, kuri mūsų nevienam dievobaimingam ir lenkiškos orientacijos žmogui galės plaukus ant galvos susiausti."

Kas-gi ta toji "naujovybė?" Indomaus skaitytojas. Nagi Kauno "Lietuva" num. 249 parašius vietoj popiežiaus papą.

Popiežiaus pavadinimas papą yra tik nežinliui ir naiviškam "V. L." redaktoriui naujovybė. Kitiems jau tas senai "senovybė" yra. Jau senokai žlugusioji "Pažanga" rašė papą vietoj popiežiaus. LDS. pereitų metų Kalendoriuje ir-gi taip rašyta.

IR-GI PARODĖ SAVO ŽINOJIMĄ.

"Dirva" bando parodyti savo platų žinojimą ir sako Romanas nežinas pasaulio, jei sakas, kad tik Kaune teimta už A. Raudonojo Kryžiaus sandėlius randa ir kad tik Lietuvoje teimta už R. Kryžiaus transportavimą geležinkeliais. Girdi Suv. Valstijos A. R. Kryžius turis mokėti krasai už stapes. Kodėl "Dirva" nepridėjo, kad savo darbininkams R. Kr. turi algas mokėti.

Bet šiomis dienomis didieji laikraščiai paskelbė, jog Italijos valdžia nereikalauja iš A. Raudonojo Kryžiaus 1,500,000 lirų už pergabeniama savo geležinkeliais maisto ir medikamentų Jugo-Slavijai, Čeko-Slovakijai ir kitoms svetimoms valstybėms.

Tai-gi "Dirva" prikišdama nežinystę kitiems parodė savo nežinystę.

SKELBS STREIKĄ.

Baltimore. — Amalgamitų unijos agentas paskelbė, kad sausio 1 d. šauksias rūbinių streikant. Tai busias kontrofensyvas prieš kapitalistų lockautus.

REIKIJA NUVERSTI

BOLŠEVIKŲ VALDŽIĄ. Berlin. — Gen. Hoffman, buvusias Vokietijos generalio štabo viršininkas rytinės armijos, pasakė korespondentui rusų laikraščio, einančio Berline, kad reikia versti bolševikų valdžią jėga. Sako, kad Foch, Joffre ar Pershing turėtų eiti paimti Petrogradą ir paskui Maskvą. Prieš reguliarią armiją bolševikų jėgos neatsilaikys. Maskvą paims 3,000 komisarų išlaikys ir neliksia bolševikų valdžios. Sako, kad vokiečiai apsirėkę su bolševikais. Rusų armiją krikde gazais, o paskui pasiuntę Leniną. Tikėję, kad Lenin po Brest-Litovsko taikos tik kokias tris savaites tužsilaikys. Lloyd George, vedas derybas su bolševikais taip apsirinkias, kaipkad vokiečiai Brest-Litovske.

Naujins Metus Pradedant.

Pereitas metas praslinko audringai del mūsų mylimos tėvynės Lietuvos. Andros nelaimių siantė visa metą iš visų pusių plėsdamos ar norėdamos sudraskyti Lietuvos kūną. Mes lietuviai gyvenantieji Amerikoje, talpos-gi tas visas Lietuvos nelaimės supratome ir jautėme (nors dėja nevisai). Laukėme kas valandėlė iš Lietuvos padangės atlekiančios kokios nors žinutės. Sulaukė, džiaugėmės kaip kūdikiai, jei ji mums buvo linksma, jei skelbė, kad narsi Lietuvos kariuomenė, garbingai gindama Lietuvos rubežius, aukodama savo gyvybę, savo spēkas, uždavė priešui mirtiną smūgį, apšpiekdamą juos ir išvydama už Lietuvos rubežius. Arba vėl liūdomė, nerimavome išgirdę, kad galingos, daug skaitlingesnės priešų jėgos, užpuolė mūsų Tėvynę, naikindamos ją kardu ir ugnimi.

Nerimastis mūs visus apimdavo ir jautresnieji, galintieji, stvėrėms darbo, kad Lietuvai, prieš užpuolčiai, pagelbėti kuon kas galėdami.

Daug darbo padėjome ir nemažai laiko praleidome dirbdami pardavinėjime Lietuvos Valstybės bonų. Nors rezultatai mūsų darbo pasirodė nekokie, bet tai ne mūsų kaltė tame buvo.

Lietuvos bonų pardavinėjimas, sulig Misijos paskutinio stotims pranešimo, užsibaigs sykiu su Naujais Metais.

Lietuvos bonų pardavinėjimo stočių darbininkai pasiiluosuos nuo savo darbo. Po tiek darbo, po tiek trūso, po tiek be miego praleistų vakarų, ne vienam norėtušis kiek tiek atsikvėpti liuosiaus, pasilsėti, kad atgavus vėl naujas jėgas, naujas spēkas kitam kokiam darbiui pradėti. Ale atsikimimus, kad pereitų metų Tėvynės nelaimės nustūmė mūs Lietuvos brolius, lygiai ir mus amerikiečius lietuvius nuo kultūros darbo — atsilsio, nei vakacių išeikoti negalima. Mūsų tauta per daugelį metų šiaurės mėsino buvo prislegta ir alinama, čulpiant iš jos paskutinius gyvybės syvus, atsiliko kultūroje nuo daugelio kitų laisvės kvėpuojančių tautų. Mūsų tėvukai-seneliai per šimtmečius buvo pūdomi kalėjimuose ir žudomi už palaikymą tautos gyvybės pasakomis ir maldomis. Tad nėra laiko pasilsėti! Mūsų močiutės prie ratelių sėdėdamos ir, ar tai poterėlius mokindamos ar pasakas sakydamos ar skaitytį mokindamos, ikvėpė mums lietuviystę — Tėvynės meilę, už ką mes šiandien esame pasiryžę viską daryti, kad tik paluosnoti mūsų tėvynę Lietuvą nuo užpuolusių priešų. Mūsų seneliai ir močiutės ikvėpė mums lietuviystę. Mūsų ainių kaulai pūva Sibiro laukuose už skiepijimą liaudžiai lietuviystę — Tėvynės meilės. Mūsų brolių Lietuvoje tūkstančiai krito ir dar tebėkranta nuo priešų kulų, ginant tą patį Tėvynę. Tad ką mes amerikiečiai lietuviai turime daryti? Mes turime atstatyti arba prisidėti Lietuvoj kultūros kilimo.

Mūsų pirmutinis šių metų 1921 m. tikslas turi būti tai sukelti vąj Lietuvos kultūros reikalams, tą kurį pereitą metą pažadėjome. Mūsų-pereitą metą suplennotą kultūros vąj turėjome atiduoti Lietuvai apsigynimui nuo plėšikų lenkų. Mūsų Tautos Fondo per kelėtą metų auginimas atsargos kapitalas, del kurio mūsų priešai pragars vertė ant T. F., sugrūdome į nasrus pragariškų lenkų, puolančių Lietuvos kūną draskyti.

Mums dažnai ateina iš Lietuvos nemaloniai žinutės ir mūsų atlinkisieji lietuviai pargrižę papasakoja, kad Lietuvoje daugelį valdvičių ar šiaip geresnių vietų yra užėmę svetimantčiai, nemokantieji arba labai mažai mokantys lietuviaiškai kalbėti. Kodėl taip yra? Atsakymas aiškus. Permažai Lietuva teturi prityrusių žmonių, permažai inteligentijos. Moksliečių žinome šimtus, kurie trokšta mokslo, bet turi apleisti mokyklas ir eiti udirbianti, nes lėšų mokslui stoka. Kur-gi Lietuvos universitetas? Kur-gi seserys vienuolės, kurių tiek Lietuva pageidavo? Kur-gi šimtai kitokių dalykų, kurie užimtų perdang vietas ikaitilviamui?

Kaip tą visą kultūros vąj sukelti, aš čia visa negyvdensiu. Aš to vąjus sukėlimui paimsiu tik vieną dalelę, paliekant visas kitas kitiems.

Tautos Fondas turi būti Lietuvos kultūros šaltinis. Nepamenu kiek laiko atgal, skaičiau gerb. Uosio raginančio T. F. valdybą prie to apie kurį aš jau seniai svajoju, bet neturėdamos laiko, neprisirengusiu savo minties išreikšti. Tarpe gerb. Uosio ir mano planų gal bus truputį skirtumo, bet ne daug. Vienas skirtumas yra tame, kad savo išvadžiojime Uosis deda svarbą ant dolerių, o aš ant penktukų (kitų nepamenu). Aš visą svarbą remiu ant 5 centų pavaitinės mokesties delfo, kad panašūs mokesčiai nieko nepakenks kitokiais keliais aukoms rinkti.

1) Tautos Fondas turi įvesti savaitines mokesčius — mažiausia 5c. ir viršaus.

2) Mokestys turi būti savaitinės ir kolektorių išskolnuojamos.

Tvarka mokesčių turėtų būti tokia: Tautos Fondas turėtų pagaminti nemažai dvejojų knygučių. Narių mokesčių knygučių turėtų būti vietos užrašymui nedėlinių mokesčių del 6 mėnesių ar ir vieno metų. Kolektorių knygučių turi būti 10 kartų didesnės už narių mokesčių knygučių. Taip, kad kolektočius galėtų savo knygučių pakvituoti 10-ties narių mokesčių ir sykiu knygučių pasibaigtų kaip nario mokesčio taip ir kolektočiaus. Kolektočių reikėtų daug taip, kad kiekvienas kolektočius turėtų nedaugiau mokesčių narių ir T. F. kaip 10 (labai gabi kolektočiai galima būtų pavesti ir 20). Kiekvienas kolektočius pats sau narius susiranda. Narius jis susiranda tokius, iš kurių kas subata be klidžių ir kitokių nuostolių, gali savo narius išskolnuoti. Kolektočius, kuriam būtų sunku susirasti 10 patogia priešinamų narių, galima būtų pavesti 5 ir tt.

I smulkmenas arba apie visą gaityną šios rinkimo formos plačiau rašyti nemanau, nes nežinau ar ji patiks gerb. T. Fondo valdybai. Pasisekimas šio viso darbo priklausys nuo tai: 1) kaip nariai ir tvarkiai kolektočiai išskolnuotų iš savo narių mokesčius ir 2) kaip tvarkiai tą visą darbą mokesčių sutvarkyti skyrtaus sekretorius.

Šis darbas pradėti ir dirbti vis-gi reikėtų. Nekalbant apie abejotus dalykus, paimkime tokį pavyzdį. Mūsų mieste yra skaitoma apie 5,000 lietuvių. Tautos Fondui jų susirinko be keletos žymesnių, svarbiame atsitikime tik aukojusių apie 300 ar 400 dolerių per metus. Pradedant rinkti nedėlinius penktukus, mes surastume apie 20-30 kolektočių, kurie susirastų sau 200-300 mokesčių narių. 300 narių po 5 centus kas nedėlia, sumoka \$15.; \$60. per mėnesį, \$720. ba per metus \$7,200. Reikia priminti, kad čia skaitlins paimta jau labai pasitiktina. Praktikoje gal pasirodytų daugias, nes atsirastų nemažai, kurie mokėtų po 10c. ir daugiau, arba po 5c. mokesčių iš 5,000 didesnių skaitlių mokesčių surastume. Antra vertus, jei ir 720 dolerių tik liktų surinkta iš vienos kolonijos penktukų kelių, tai ir-gi būtų labai didelis parama Lietuvai, dar atimenant, kad tie penktukai neužkirstų kelią kitokiais būdais rinkimui aukų.

Prie penktukų rinkimo galėtų būti pakviesti visas lietuvis gaudėdams, ir kiekviena gaudėdina rados turėtų savo būdingiejiu tiek drąsos pasakyti, kad pas ją gyvenant be visų kitų mokesčių kas savaitę turės primokėti 5c. del Lietuvos arba kad pas ją pragyvenimas atseina vietoj 10 dolerių — \$10.05. Sunkumo del tos mokesties niekas neturės, jei tik tvarkiai paskirtu laiku mokesčius bus renkamoms.

Šį darbą labai lengvai galėtų bandyti ir atskirai skyrta, bet daugiaus lėnuotų knygučių pasigaminimas, o be knygučių, be tam atskandinių nustatytos tvarkos, ne-reikėtų pradėti, nes darbo nepavykimas iš betkuros ir nepaisant, atimty energiją toliau ką nors dirbti. Jei T. F. centro valdybė iklausima greitai priimtų tą pabrėžiamą reikalingą prie darbo,

PADEKA IŠ LIETUVOS VEIKIANČIOSIOS ARMIJOS

Gerbiamosios "Darbininko" brangaus mano laikraščio, redakcijos prašau patalpinti "Darbininko" skiltyje šią mano širdingą padėką Amerikos lietuviui iš Lietuvos karo lauko: "Amerikos Lietuvių Prekybos prezidentui J. Romanui už gausingą auką penkis šimtus anksinų 9-to pėst. L. K. Vytenio pulko švietimo reikalams visų pulko karių vardu tarsi širdingiausios padėkos žodį su pagarba

Viršila Leonas Vitkauskas Pulko švietimo Komisijos švietimo židininkas ir sekretorius, 2-ra kulkosvaidžių kuopa.

P. S. Kadangi dabartinis laiku pulkas aktinai kovoja su lenkais ir visi kareiviai labai užimti arba vargsta laukuose budėdami prieš sargyboj, tai negali būti nė kalbos apie plačiai varomą švietimą draugų tarpe, bet palaikyti švietimo darbas, kaip pulkui laikraščio persiųsdinti ir tp. — jog fronte kartais ištisą mėnesį nepaimi jokios žinutės iš artimo krašto — jokio laikraščio ar laiško. O taip dalykams stovint puola dvasia, prisiėina liūdėti liuosomis valandikėmis kaip prieš kulkos neužia. O nei malonu prie tokios progos paskaityti laikraštis ar laiškas! O tam reikia tų visur nelaimingųjų lėšų. Tikinos, kad kas iš Amerikos lietuvių, ypač lietuvaičių (jog jos atsizymi nuo senovės laikų širdinga užuojauta ir tvirta meile) pasauks ir 9-to pulko reikalams. Nors dabar ir švietimo Komisija negali veikti kaip reikiant, nes susideda iš tų pačių kareivių, kurie eina joj pareigas šale savo tiesioginių pareigų, o ne kaip atskirai paskirti tam dalykui, ir patys stovi pirmose grandinėse kartu su visais broliškais - kareiviais, bet duos Augščiausias, nugalėsime lenkus-veidmainius ir atsieks savo tikslo vėl galėsime šale kareikių pareigų išnaudojant poilsio valandikas plėtoti savo supratimą — žengti prie švietos. Reikalinga sušlepti kareivėlius — nes, brangieji, žinot kaip gili kareiviška klisėnė (vėjelis laksto...) Prašau neskaityti mano-kareivio prašymą už nemandagumą.

Viršila Leonas Vitkauskas. Veik armija 17 11 20.

AMERIKOS RAUDONJO KRYŽIAUS DARBAS LIETUVOJE.

Mane labai nustebino kaikurių Amerikos lietuvių nusistatymas prieš Amerikos Raudonąjį Kryžį. Tas nusistatymas netiek kenkia Amerikos Raudonajam Kryžiui, kiek jis kenkia labdarybės darbiui Lietuvoje. Prie tokios kategorijos veikėjų galima piskaityti Brydvaišį, kuris kiekvieną savaitę pyškina prieš "omnibus et quibusdam aliis" "Garso." Ypač "Garso" num. 50 jgiu Lietuvoje pasidarbavęs, nesis užsiuola ant Amerikos Raudonojo Kryžiaus, būk tai Amerikos Raudonasis Kryžius niekuom nėra pagelbėjęs lietuviui.

Štai ką galiu pasakyti. Amerikos Raudonasis Kryžius yra daugiau i Lietuvoje pasidarbavęs, negu bile kokia kita organizacija, neišskiriant nei mūsų amerikiečių fondų, nei Lietuvos šelpimo orga-

greit aktyriams pranešdama, būtų galima šis darbas pradėti nuo ko-vo 4 d. 1921 m., t. y. šv. Kazimiero dienos. Jei nesuspėtu, tai pradėti nuo 1 d. gegužio. Tas visas priklausytų nuo Centro Valdybos, kaip greit ji skyrims tinkamas tam darbiui knygučių pristatymą. Jei T. F. valdyba iklausima priimty, tada būtų galima pakalbėti plačiau apie visą tvarką.

ZINIOS IŠ LIETUVOS.

Lietuvoje nėra tokios prieguldos, nėra ligoninės, kuri nebūtų Amerikos Raudonasis Kryžius aprūpinęs šiltais rūbais, baltiniais, medikamentais ir medikališkais instrumentais.

Kada Kaunas degė ir suvirš penki šimtai šėmyų lko be pastogės — kas daugiausiai pasidarbavo? Mūsų šėplimo organizacijos sušaukė ant rytojaus susirinkimus aptarti kaip ir kokią pašėlą duoti. Bet Amerikos Raudonasis Kryžius to nelaukė. Jie prisikrovė savo Forduką blanketų tą patį vakarą nuvažiavę dalino juos, kur tik matė reikala. Ačiū tik Amerikos Raudonajam Kryžiui šimtai mažų vaikų ir moterų giulėdami ant Nemuno krantų tą naktį neperšalo. Per visą tą naktį Amerikos Raudonojo Kryžiaus atstovai — Kapitonas DeSomeskeoy ir Lieutenantas Bridges darbovosė šelpdami nukentėjusius nuo gaisro ir tiktai rytui auštant užbagė savo darba.

Kada Ukmergė Žulikauskio aetoplanos apdaužė su bombomis ir liko desėtkas užmūstų ir daugelis sužeistų — kas pirmiausia pagelbė tenai suteikė? Man tenai ant rytojaus po bombardavimo nuvažiavus matėsi šimtai kareivių sužeistų ir atvežtų nuo fronto gulinių ant grindų, nes lovų nebužėko. Mačiau kaip daktarai nuvarę per kiauras naktis dirbo, su plikomis rankomis darė operacijas. Jie neturėjo nei vaistų, nei medikamentų, nei anestetikų. Net bandąjau jau buvo pritrūkę ir vartojo paskutinius savo baltinius kareivių žaidzoms raišioti. Desėtkai mūsų narsių kareivių mirė kas diena del to, kad nebuvo galima jiems duoti reikalingą pagelbą. Man parvažiavus į Kauną tą pat vakarą man teko matyties su Pulkininku Ryan, kuris buvo atvažiavęs iš Rygos. Jam papasakojuau apie padėtį Ukmergėje. Jis nelaukęs nei minutos atsikus tarė Kapitoniui DeSomeskeoy: "Kapitane, tuojau įsteigk ligoninę iš 50 lovų Ukmergėje ir aprūpink visas tenai esančias ligonines." Tą pat naktį jie prikravė du automobilius ir ant rytojaus nuvežė Ukmergėn. Negana to. Pulkininkas Ryan tą pat vakarą mušė telegramą Rygon, reikalaujamas, kad penki vagonai šiltų drabužių ir medikamentų kartu su keturiais automobiliais būtų atsiųsti į Kauną.

Kada mūšiose su lenkais šimtai mūsų sužeistų kareivių gulėjo ant laukų, tai Amerikos Raudonasis Kryžius įsteigė Baisiagalioje ligoninę iš 150 lovų.

Jei norite daugiau faktų, tai klauskite mūsų sužeistųjų kareivių, mūsų našlaičių ir senelių — jie jums plačiau papasakos apie darbus Amerikos Raudonojo Kryžiaus.

Amerikos Raudonasis Kryžius nereikalauja garbės už savo darbus. Jie daugiausiai dirba savo darbą tyliomis, bet kada atsiranda tokių kaip Brydvaišis, tai žmogus netekęs kantrybės, turi apie tai pranešti visuomenei.

Man teko matyti Amerikos Raudonojo Kryžiaus darbą Lietuvoje per devyntis mėnesius ir galiu drąsiai sakyti, kad mes amerikiečiai turime laikyti už garbę gauti progą tapti nariais šios praklinios organizacijos, kuri tiek daug yra nuveikusi del mūsų tėvynės.

JONAS J. ROMANAS, Lietuvių Prekybos Bendrovės Prezidentas.

JAU NEDUODA DYKAI.

Alpų kalnuose šv. Bernardo vienuolyne kiekvienas keliauninkas gaudavo pavalgyti dykai. Dabar jau to nedaroma. Tas paprotys jau inėjo istorijon. Paprotys užmestas del nedėkingumo keliauninkų. Pavaikinti keliauninkai ikišiol vis mesdavo po šiek tiek baidienams sušėpti. Vieną vakarą vienuolyne pavaisinta 600 svečių, o baidienams sumetė tik \$3. Tokių nedėkingumo apsirėikiimų būdai ir daugia.

Kad aš žinočiau, Kurioj šalelėj Manoji mergužėlė, Kaip diemedėlis auga, Kaip lilelėlė žydi.

O ir pasakė Man šiaurūs vėjai Ir dangaus šviesios žvaigždės, Kur mano mergužėlė, Kur mano norimoji.

Tenai už jurių, Už melynųjų, Kur tamsios girios ošia, Ir kalnai dangų siekia.

Ėjau per kalnus, Girias žaliasias, Plaukiau per galias jūres I tolimą šalelę Mergelės atlankyti.

Priėjau dvarą, Margą dvarelį, Kur mano mergužėlė, Susitinku močiutę Aukštus dvaro vartelius.

— Sveika, močiute, Sveika, širdele, Ką veikia dukrytėlė? Ar išmiegojo, ar atsikėlė, Ar dar svirnely puošias?

O ir atsakė Man motinėle: — Mano jauna dukrelė Jau išmiegojo ir pasipuosus Daržely rūtas ravi.

Tiktai, bernyti, Vakari dienelė Jaunoji dukrytėlė Jau kitam pažadėta Ir žiedai sumainyti.

Ar čia man eiti, Ar visai neiti Mergelės pažiūrėti? Ko aš ten eisiu, ko ten lankysiu, Jos gauti juk negalėsiu.

Oi graudžiai verkė Žalia giružė, Liūdėjo kalnai, jūrės, Kad ėjau namo vienas, Netekęs mergužėlės.

J. Sakalas.

POEZIJA.

(Skiriu vargo žmonėms) Mergužę vieną skaisčią myliu, Meldžiu Jos meilės mintimi, Ir Ji linksma, ar liūdna, tyli, Visad mintyt su manimi.

Ašen paveikslą Jos nešioju Giliai užslėpęs širdyje, Jis man' sunkioje valandoje Paguodos teikia viltįje.

Jei liūdesys man' persekioja, Neleidžia naktį net užmigti, Mane prie savęs Ji vyluoja, Neduod mintims juodoms apnikti.

Skaistumas Jos man privyliojo, Pamilo veidą Jos širdis, Jausmus Jai savo paaukojau, O Ji galiasias man akis.

Dabar skausme Ji man paguoda, O liūdesį graži viltis, Darbė jėgos Ji man priduoja, Su Ja man aiški ateitis.

O ta manoji mergužėlė Skaisti Poezija vardu, Jos veidas—puiki rojaus gėlė, O akys—gilūs dangų du.

Ar aš meldžiuos, ar kenčiu, myliu, Ar raminuosi viltimi, Mergužę mano skaisti, tyli Visad mintyt su manimi.

Mergužę vieną skaisčią myliu, O Ji Poezija vardu, Ji, lyg dievaitė, rami, tyli, Su Ja man linksma ir ramu.

22. 9. 20. Veikiančioji Armija.

RUDUO.

(Iš Lermontovo) Lauke lapai geltonuoja, Skrenda, sukas aukštume, Tik miške išdidžios eglės Dar tebstovi žalume. Po nusvirusiąją uola, Pavėsyje, tarp gėlių, Darbinink's nebmėgst ilstetis Nuo sunkių dienos darbų. Žvėrys drąsus tiktai ieško Kad įlįsti kur giliau; Naktims mėnuo sidabrinis Laukus nušviečia silpniau. Vargo Poeta. Šiauliai, 1915 m.

